

Nela Tatar, Sekretarijat za kulturu i sport Glavnog grada, Podgorica

Mirza Mulešković, Centar za razvoj sporta

Rajko Ćupić, Sekretarijat za kulturu i sport Glavnog grada, Podgorica

ANKETIRANJE UČENIKA I PROFESORA FIZIČKOG VASPITANJA O FIZIČKOJ AKTIVNOSTI UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

1. Uvod

Fizička kultura je „sveukupnost materijalnih i duhovnih vrijednosti društva stvorenih i upotrijebljenih radi fizičkog razvijanja i usavršavanja ljudi” (Ašmaranin, 1990). U širem smislu riječi fizička kultura „predstavlja značajan dio kulture društva – sveukupnost njegovih dostignuća u izgrađivanju i racionalnom korišćenju specijalnih sredstava, metoda i uslova usmjerenih ka fizičkom usavršavanju čovjeka” (Matvejev, 1976). Fizička kultura označava „dio kulturnih vrijednosti zasnovanim na motoričkim (kretnim) aktivnostima (igra, sport, gimnastika), koje služe usavršavanju i potvrđivanju cjelovite ličnosti, odnosno jačanju i čuvanju zdravlja i zadovoljavanju prirodnih i kulturnih potreba čovjeka” (Leskošek, 1980).

Formiranje pozitivnih stavova i mišljenja učenika prema fizičkom vaspitanju je jedan od zadataka i trajna vrijednost koja treba da se ostvari putem nastavnog rada u fizičkom vaspitanju. Ostvarivanjem ovog zadatka stiže se i trajna vrijednost i stav za bavljenje aktivnosima iz oblasti fizičke kulture. Imajući u vidu značaj fizičkog vaspitanja, kao područja ili dijela vaspitanja u vaspitavanju mladih generacija, ne može a da se ne istakne njegov značaj i mogućnost pravilnog uticaja na podizanju zdravstvenih, fizičkih, psihičkih i funkcionalnih sposobnosti, pa i uticaja na formiranje stavova i interesovanja za fizičko vaspitanje.

Cilj ovog istraživanja je utvrditi postoji li svjesnost školske populacije o važnosti kretanja i tjelesne aktivnosti, upražnjavaju li sportske ili rekreativne aktivnosti u svoje slobodno vrijeme ili ih zadovoljava količina vježbanja na nastavi, kao i postoji li i koliki je interes i za uvođenje dodatnih časova nastave fizičkog vaspitanja u obaveznom ili izbornom obliku.

2. Materijal i metode

Za rezultate koji su dobijeni istraživanjem korišćen je metod terenskog prikupljanja podataka.

Sa jedne strane u terenskom istraživanju obuhvaćeno je ispitivanje učenika osnovnih škola u Podgorici dok je drugi upitnik terenskog istraživanja obuhvatio i anketirao mišljenja profesora fizičkog vaspitanja u posmatranim školama. Da bi se dobili kvalitetni i korisni podaci za ovo istraživanje terensko istraživanje su uradili članovi tima projekta koji su posjetili svaku školu obuhvaćenu uzorkom.

Za obradu podataka koristio se softverski program SPSS koji je međunarodno priznati statistički softver koji se u najvećoj mjeri koristi za istraživanja ove vrste.

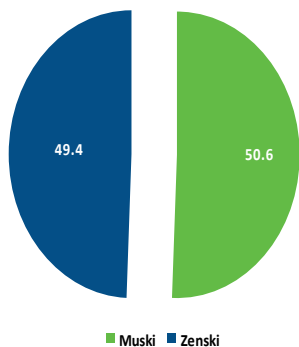
Ciljne grupe su učenici VI, VII, VIII i IX razreda osnovnih škola sa teritorije Glavnog grada Podgorice. U planu je nastavak realizacije ovog projekta koji će osim

osnovnih škola na teritoriji Glavnog grada obuhvatiti i škole u Tuzima i Zeti. Takođe, druga ciljna grupa su profesori fizičkog vaspitanja koji predaju u targetiranim školama.

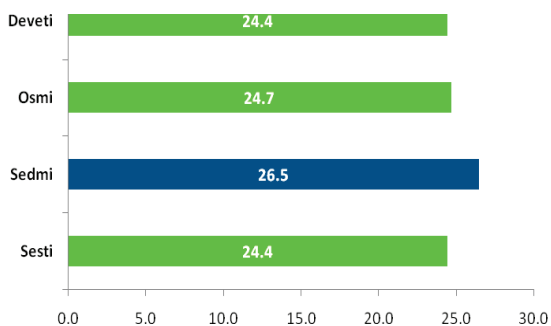
3. Rezultati i diskusija

Ukupan broj ispitanika u uzorku iznosi 489 učenika. Sledeći grafik na jasan način daje polnu strukturu ispitanika, kao i strukturu ispitanika prema razredu koji pohađaju u osnovnoj školi.

Grafik 1: Polna struktura uzorka

Grafik 2: Uzorak po starosti

Ako posmatramo prosječnu visinu uzorka možemo zaključiti da je to 159.8 cm dok je maksimalna visina izmjerena 190cm. Sa druge strane prosječna težina u uzorku iznosi 55.1 kg dok je maksimalna težina 96 kg. Najmanja težina izmjerena u uzorku iznosi 30 kg.

Od ukupnog broja ispitanika, njih 50.6% čine muškarci, dok je 49.4% uzorka ženskog pola. Ovo nam pokazuje da je srazmjeran odnos dječaka i djevojčica uzet u razmatranje u ovom uzorku. Najveći broj ispitanika pohađa sedmi razred i to 26.5%, dok osmi razred pohađa 24.7% ispitanika. Šesti i deveti razred pohađa 24.4% ispitanika.

Od ukupnog broja ispitanika samo 39% se bavi fizičkim aktivnostima kao član neke sportske organizacije. Sa druge strane 28.7% se bavi sa nekom fizičkom aktivnosti, ali rekreativno. Takođe veliki broj uzorka, tj. njih 20.4% se samo ponekad bave fizičkom aktivnošću dok je ostatak uzorka, tj. 11.9% uzorka fizički neaktivan.

Kao razloge zbog čega se ne bave fizičkom aktivnošću učenici navode sledeće razloge:

- Druga interesovanja
- Nezainteresovanost
- Nemam vremena
- Dosadno
- Zdravstveni problemi
- Ne volim
- Ne sviđa mi se
- Nedostatak novca
- Nedostatak uslova.

Grafik 3: Da li se bavite nekom fizičkom aktivnošću?

Od ukupnog broja ispitanika njih 54.7% se bavi nekim sportom, dok se 45.3% ne bavi sportom. Od ukupnog broja ispitanika iz šestog razreda njih 52.6% se bavi sportom. Najveći procenat ispitanika koji se bavi sportom je iz osmog razreda i to 60.9%, dok je najmanji procenat učenika devetog razreda koji se bave sportom i to 49.5%.

Zanimljivo je da se 59.5% uzorka ženskog pola ne bavi nikakvim sportom, dok se 68.6% muškaraca iz ovog uzorka bavi nekim sportom. Najveći broj ispitanika koji se bavi sportom bavi se fudbalom i to 33.3%. Na drugom mjestu je košarka sa 14.4%, dok je na trećem mjestu odbojka sa 12.2%. Rukometom se bavi 10.6% ispitanika, dok se tenisom bavi 7.8%.

Od ukupnog uzorka njih 65.2% ispitanika su zadovoljni uslovima za bavljenje fizičkim aktivnostima u školi, dok je sa druge strane 34.6% uzorka nezadovoljno.

Tabela 1: Percepcija unutrašnje motivacije učenika

	MINIMUM	MAXIMUM	SREDINA
Jako uživam na časovima fizičkog vaspitanja	1.00	5.00	4.0591
Jako se trudim na časovima fizičkog vaspitanja	1.00	5.00	4.3540
Zadovoljan sam svojim radom na časovima fizičkog vaspitanja	1.00	5.00	4.2577
Časovi fizičkog vaspitanja me ne zanimaju previše	1.00	5.00	2.5714
Na časovima fizičkog vaspitanja osjećam se napeto	1.00	5.00	2.2653
Mislim da sam sasvim dobar na časovima fizičkog vaspitanja	1.00	5.00	4.3325
Časovi fizičkog vaspitanja su važni za moje zdravlje	1.00	5.00	4.3834
Zadaci na času fizičkog vaspitanja previše su teški	1.00	5.00	2.3542
Zadovoljan sam sa salom u kojoj držimo časove fizičkog vaspitanja	1.00	5.00	3.3497
Liga osnovnih škola Podgorice je zanimljiva i korisna sportska manifestacija	1.00	5.00	4.3057

Iz gore date tabele jasno se može zaključiti da postoji velika motivacija učenika vezana za časove fizičkog vaspitanja. Sa prosječnom ocijenom od 4.05 učenici su ocijenili tvrdnju da uživaju na časovima fizičkog vaspitanja dok su sa prosječnom ocijenom od 4.35 ocijenili trud i zalaganje na časovima fizičkog vaspitanja.

Učenici ne smatraju da su vježbe na časovima fizičkog vaspitanja teške i tu izjavu su ocijenili prosječnom ocijenom od 2.35.

Interesatno je da su mišljenja učenika podijeljena kada je u pitanju zadovoljstvo sa salom u kojoj održavaju časove fizičkog vaspitanja. U ovom slučaju prosječna ocijena za zadovoljstvo salom je 3.34.

Sa druge strane profesori fizičkog vaspitanja iskazali su veliko zadovoljstvo časovima fizičkog vaspitanja i trudu koji učenici ulažu na samom času.

U svim školama koje je obuhvatilo istraživanje profesori su naveli postojanje sale za održavanje fizičkog vaspitanja, kao i spoljnog terena za održavanje časova. 55% profesora je ocijenilo da su uslovi za bavljenje fizičkom vaspitanju na zadovoljavaju-

ćem nivou, dok je 95% profesora mišljenja da treba uvesti treći čas fizičkog vaspitanja za sve razrede.

Sa druge strane veliki broj profesora uočilo je nedostatak opreme za bavljenje fizičkim vaspitanjem i to njih 75%. Oni su ocijenili da u najvećoj mjeri nedostaje oprema za gimnastiku, rukomet, kao i za odbojku.

Ipak činjenica je da su profesori fizičkog vaspitanja zadovoljni uslovima sa kojima se susreću prilikom održavanja časova fizičkog vaspitanja, ali u istu ruku iskazali su mišljenje da veliki broj djece još uvijek ne shvata fizičko vaspitanje kao predmet važan za njihovo zdravlje već časove fizičkog vaspitanja doživljavaju samo kao obavezne časove u redovnoj nastavi.

4. Zaključak

Iako jedan od prvih projekata ove vrste u Crnoj Gori, ovaj projekat je na jedinstven način pokazao koliko su aktivni školarci koji pohađaju šesti, sedmi, osmi i deveti razred osnovne škole.

Samo neki glavni nalazi istraživanja su sledeći:

- Prosječna visina uzorka iznosila je 159.8 cm, dok je prosječna težina 55.1 kg;
- 39% uzorka se bavi fizičkom aktivnošću kao član neke sportske organizacije, dok se 11.9% uzorka ne bavi nikakvom fizičkom aktivnošću;
- 46.3% uzorka se bavi nekom fizičkom aktivnošću od 2-3 puta nedjeljno;
- 45.3% uzorka se ne bavi sportom;
- 59.5% djevojčica iz uzorka se ne bavi sportom;
- 46.2% uzorka je član nekog sportskog kluba;
- 36.9% uzorka ima želju da se bavi nekim sportom, ali za to nema mogućnosti;
- 34.6% populacije obuhvaćene uzorkom nije zadovoljno uslovima za bavljenje fizičkom aktivnošću u školi;
- Profesori fizičkog vaspitanja iskazali su zadovoljstvo trudom učenika koji pokazuju na časovima fizičkog vaspitanja;
- Veliki broj profesora imaju mišljenje da veliki broj djece još uvijek ne shvata fizičko vaspitanje kao predmet važan za njihovo zdravlje već časove fizičkog vaspitanja doživljavaju samo kao obavezne časove u redovnoj nastavi.

Jasno je da su rezultati pokazali da se veliki broj djece u osnovnoj školi bavi fizičkom aktivnošću ili nekim sportom, ali takođe jasno je da još uvijek postoji veliki broj djece koji su fizički neaktivni. Upravo oni trebaju da budu grupa na koju treba vršiti uticaj da se edukuju o potrebi i važnosti fizičke aktivnosti u osnovnim školama.

Iako se u Crnoj Gori ne govori o tome u velikoj mjeri, neavljenje fizičkim aktivnostima dovode do velikih problema u svim sferama života. Upravo je osnovna škola mjesto gdje se stiču navike i u kojoj treba da se promovise zdrav način življenja i da se promovise potreba i važnost fizičke aktivnosti. Takođe, neophodno je mnogo veće ulaganje u izgradnju i održavanje objekata koji služe za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.

Literatura

1. Ašmaranin, B. (1990): *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja*. Moskva: Prosvešćenije.
2. Čalija, M. i Bjeković, G. (2002): *Stručno – metodске osnove praćenja, mjerenja, vrednovanja i ocjenjivanja u fizičkom vaspitanju*. S. Sarajevo: Fakultet fizičke kulture.
3. Đorđić, V. i Tubić, T. (2010): Teorija samoodređenja i razumevanje motivacije učenika u nastavi fizičkog vaspitanja. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 42 (1), 128-149. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
4. Đorđević, J. (1981): *Savremena nastava*. Beograd: Naučna knjiga.
5. Havelka, N. i Lazarević, Lj. (1981): *Sport i ličnost*. Beograd: Sportska knjiga.
6. Kvaščev, R. (1980): *Podsticanje i sputavanje stvaralačkog ponašanja ličnosti*. Sarajevo: „Svjetlost“.
7. Kvaščev, R. (1980): *Sposobnosti za učenje i ličnost*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
8. Lazarević, D. i Trebješanin, B. (2007): Motiv postignuća budućih nastavnika fizičkog vaspitanja. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 39 (2), 271-288. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
9. Leskošek, J. (1980): *Teorija fizičke kulture*. Beograd: Partizan
10. Matvejev, L. P. (1976): *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja*. Moskva: Fiskultura i Sport, tom1.
11. Palekčić, M. (1985): *Unutrašnja motivacija i školsko učenje*. Sarajevo: „Svjetlost“.
12. Rodić, N. (2009): *Teorija fizičkog vaspitanja – elektronsko izdanje (udžbenik)*. Novi Sad: Fakultet za sport i turizam.
13. Rheinberg, F. (2004): *Motivacija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
14. Stojaković, P. (2001): *Psihologija*. S. Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
15. Suzić, N. (1998): *Kako motivisati učenike*. S. Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva RS.
16. Xiang, P., McBride, R., Guan, J. & Solomon, M. (2003): Children's motivation in elementary physical education: an expectancy-value model of achievement choice, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74, 25-35.

*SURVEY OF STUDENTS AND TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION ABOUT
PHYSICAL ACTIVITY OF PUPILS IN ELEMENTARY SCHOOL*

The aim of this study was to determine whether there is an awareness of the school population about the importance of movement and exercise, engage in sports or recreational activities in their free time or meet the amount of exercise in class, and if there is and how much interest for introduction of additional hours of physical education in the form of compulsory or elective. Data were collected via an anonymous questionnaire, a survey consisted of: data on body weight and height, then, the questions in the questionnaire included the age and gender of respondents, the importance of movement and physical activity for the respondents, doing sport or recreational activity and frequency of practicing respondents, as well as possible reasons for not doing physical activity. Also, questions were whether the fund meets the hours of physical education to their need for exercise and whether they would like to compulsory or elective classes with the larger fund of weekly classes, as well as issues pertaining to the perception of intrinsic motivation, where students responded by circling ratings of sentence on a scale of 1 to 5. The main groups were respondents from VI, VII, VIII and IX class of elementary school from the Capital city, and also their profesors.

The results of this survey, ie the existence of negative attitudes toward physical education, can worried us in future work in this social activity and achieving the highest goal of physical education, to take certain steps to form a lasting habit of participation in physical exercise.

Keywords: *physical education, physical activity of students*